

Зміст і шляхи підготовки до очної ставки повинні визначатись не лише кримінально-процесуальними нормативними вимогами але й індивідуальними психічними особливостями майбутнього поліцейського, специфікою конкретних завдань очної ставки та допитуваних.

На кожному етапі тренінгу повинні бути передбачені свої специфічні технологічні моменти.

Успіх тренінгу значною мірою залежить соціально-психологічного клімату, що складається у навчальній групі від досвіду викладача-тренера та характеру його взаємодії з курсантами.

Список бібліографічних посилань

1. Бамбурак Н. М. Роль навчальних тренінгів у професійному становленні працівників поліції // Психологічні конструкти позиціонування поліції серед населення : матеріали круглого столу (м. Львів, 24 листоп. 2016 р.) / за заг. ред. Л. Й. Гуменюк, М. П. Козирева. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2016. С. 67–69.

2. Гіренко С. П. Змістовно-методологічні компоненти тренінгу конфліктологічної культури працівників поліції // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки ф-ту № 2. Харків, 2018. С. 178–183.

3. Психологічні тренінгові технології у правоохоронній діяльності: науково-методичні та організаційно-практичні проблеми впровадження і використання, перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 27–28 трав. 2006 р.) / МВС України, Луганськ. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. Донецьк : ДЮІ ЛДУВС, 2006. 423 с.

Надійшла до редколегії 22.03.2019

УДК 355.233.22

В. А. ГОЛИК,

старший викладач кафедри тактико-спеціальних дисциплін

Донецького юридичного інституту МВС України;

 <https://orcid.org/0000-0002-8173-086X>;

Л. В. ЗУБЧЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри бойової та спеціальної фізичної підготовки

Донецького юридичного інституту МВС України;

 <https://orcid.org/0000-0002-8173-086X>

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ ІМІТАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Обґрунтовується ефективність і доцільність використання імітаційних засобів для розвитку професійно-важливих якостей курсантів – майбутніх працівників Національної поліції.

Ключові слова: курсанти, професійна підготовка, страйкбол, імітаційні засоби, професійно-бойові навички.

Одним із важливих складових у підготовці висококваліфікованого працівника Національної поліції України є вогнева підготовка. Згідно наказу МВС України № 50 від 26.01.2016 «Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України», основними завданнями вогневої підготовки є:

- вивчення матеріальної частини зброї, її тактико-технічних характеристик, заходів безпеки при поводженні з нею, а також порядку і правил її застосування та використання;
- формування та вдосконалення у поліцейських практичних навичок умілого та безпечного поводження з вогнепальною зброєю (швидкісне діставання пістолета з кобури та

приведення його в бойову готовність, виконання пострілу, усунення затримок при стрільбі тощо);

- виконання прийомів швидкісної стрільби в різних умовах, з різних положень, з перенесенням вогню по мішенях тощо;

- навчитись правильно застосовувати зброю в реальних умовах оперативно – службової діяльності [5].

Аналіз наукових досліджень і публікацій засвідчив: удосконаленню системи професійного навчання працівників правоохоронних органів присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних учених: С. Асямова, М. Ануфрієва, О. Бандурка, Я. Бондаренка, С. Бутова, А. Губанова, О. Зарічанського, В. Пліска, В. Сокурєнка, Г. Яворської та інших. Науковцями вивчається зарубіжний досвід підготовки поліцейських та надаються рекомендації стосовно його запровадження в Україні. Низка досліджень спрямована на вдосконалення програм первинної професійної підготовки вперше прийнятих працівників на службу в поліцію, обґрунтування новітніх методик підготовки курсантів та слухачів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання [2, 3].

Також, заслуговують на увагу наукові дослідження, спрямовані на вдосконалення фізичної підготовленості працівників правоохоронних органів. На важливість стрілецької підготовленості майбутніх працівників Національної поліції вказують С. Гаврік та А. Черніков [2]. Науковці наголошують, що гарантом життя та здоров'я поліцейського при вогневому контакті зі злочинцем є швидкі дії пов'язані із застосуванням вогнепальної зброї. На думку дослідників, в освітній процес майбутніх правоохоронців необхідно запроваджувати елементи імітаційного моделювання.

Професія поліцейського відноситься до професій, що характеризується суб'єкт-суб'єктною діяльністю та потребує на рівні з розвиненим інтелектом сформованості професійно-важливих якостей. За даними наукових джерел [3] ще у 1920 році англійські фахівці констатували, що людина не може бути поліцейським, якщо вона не має розумових здібностей вище за середній рівень, розвиненої пам'яті та спостережливості, високих моральних якостей, які не є обов'язковими для представників інших професій. Важливим для працівників патрульної поліції є наявність сформованих особистісних (дисциплінованість, відповідальність, толерантність, тактовність, доброзичливість тощо) та комунікативних якостей (контактність, відкритість, емпатія, вміння слухати, культура спілкування та інші). Ці якості сприяють належному виконанню завдань та налагодженню комунікації з потерпілими, підозрюваними та заявниками. За свідченнями науковців [2, 3], підґрунтя особистісних та комунікативних якостей починає закладатися у дитячому віці під впливом виховання в сім'ї та набуває подальшого розвитку в шкільні роки. У зв'язку з цим необхідну особливу увагу приділяти якісному добору кандидатів на службу в підрозділи Національної поліції. Підготовка працівників поліції забезпечується складовими системи професійної підготовки.

Під час професійної підготовки курсантів – майбутніх працівників підрозділів Національної поліції України для подальшого проходження служби у практичних підрозділах велике значення мають засоби імітаційного моделювання.

Імітаційне моделювання дозволяє будувати моделі, що описують процеси так, як вони відбувались би у дійсності. Таку модель можна «програти» в часі як для одного випробування, так і заданої безлічі. Імітаційне моделювання також є методом дослідження, при якому досліджувана система замінюється моделлю, з достатньою точністю описує реальну систему і з нею проводяться експерименти з метою отримання інформації про цю систему. Імітаційне моделювання дозволяє імітувати поведінку системи в часі. Причому плюсом є те, що часом у моделі можна керувати: уповільнювати у випадку зі швидкоплинними процесами і прискорювати – для моделювання систем із повільною мінливістю [1, с. 76–77].

Імітаційні засоби містять у собі моделі досліджуваного процесу, імітацію індивідуальної чи колективної професійної діяльності. При цьому досягається суттєве наближення навчального матеріалу до конкретної практичної чи професійної діяльності, значно посилюються мотивація й активність навчання.

Імітаційні засоби мають колосальну силу навчально-розвивального впливу. Вони створюють особливе поле емоційного зараження, в яке потрапляє учасник і здобуває досвід емоційних переживань. При цьому центрується увага на соціальному значенні того, що відбувається, а реальна взаємодія під час групової діяльності підкріплюється високою задоволеністю в силу того, що для людини вкрай важливими є товариство, спілкування, дружні зв'язки, почуття «своєї» групи, лише так вона здатна усвідомлювати своє «Я» серед інших як певну індивідуальність [1].

На сьогоднішній день, в системі професійної підготовки майбутніх працівників Національної поліції найбільш поширеними і перспективними є такі імітаційні засоби як ігри в страйкбол.

Починаючи з вересня 2017 року, для формування професійно-бойових навичок та вмінь, впевненості у собі, гнучкості мислення, інтуїції, готовності до ризику, сміливості, швидкості реакції в екстремальних ситуаціях, викладачами кафедри спеціальних дисциплін та фізичного виховання Донецького юридичного інституту МВС України під час практичних занять, на навчальному полігоні «Тактичне містечко» (яке розташоване біля навчального корпусу) активно застосовуються ігри в страйкбол між курсантами навчальних взводів всіх курсів.

Страйкбол – рольова командна гра військово-тактичної спрямованості. У процесі гри учасники імітують дії різних збройних структур (армія, поліція, спецназ), виконуючи поставлені сценарієм завдання [1]. Як озброєння, гравці використовують так звану м'яку пневматику, що стріляє пластиковими кульками калібру 6 і 8 мм і вагою від 0,12 до 0,43 гр, причому зброя є точною копією реального бойового озброєння. Основа страйкболу – чесність гравців, оскільки пластикова куля не залишає слідів на обмундируванні, а відповідальність за фіксацію влучень лежить на гравцях. Це означає, що той, у кого потрапила куля, має самостійно визнати факт влучення й діяти відповідно до правил та сценарію (як правило – надягти червону або білу пов'язку й піти у спеціальне місце) [4].

Страйкбол має ряд незаперечних переваг: а) реальність зброї, що припускає практично повну відповідність зразків страйкбольної зброї реальній бойовій стрілецькій зброї за маса-габаритними і частково–тактичними характеристиками; б) малий травматичний вплив на гравця; – необмежений район для гри, яким може бути будь-який ліс, поле, майданчики для ігор або міські умови (будівлі, будівництва); в) відносна дешевизна і легкість боєкомплекту; – принцип дії дозволяє вести вогонь з будь-якого положення; – мінімальний вплив на зброю кліматичних умов. Існує кілька типів ігор, що відрізняються цілями, місцем проведення, задіяним екіпіруванням, вимогою до учасників тощо [4].

Слід зазначити, що використання страйкболу у професійній підготовці майбутніх працівників Національної поліції відповідає головному принципу «Вчити тому, що знадобиться в бою». Тобто такі елементи як небезпека, ризик, відповідальність включені у процес підготовки із застосуванням зазначених імітаційних ігор, розвивають у курсантів сміливість, мужність і стійкість.

Гра страйкбол допомагає відточувати навички користування зброєю, знання тактико-спеціальної і вогневої підготовки. У тренуваннях наявний азарт, завдяки якому курсанти ефективніше освоюють знання щодо поведінки зі зброєю, основи сучасної боротьби [1, с. 86].

Таким чином, імітована діяльність курсантів – майбутніх працівників підрозділів Національної поліції, відбувається переважно в екстремальних умовах і передбачає значну інтенсивність функціонування психіки, виникнення перевантажень і завдань, що перевищують індивідуальні та групові можливості. Доцільність застосування страйкболу для розвитку професійно-важливих якостей майбутніх правоохоронців обумовлюється можливістю максимального наближення до реальних умов практичної діяльності.

Під час використання зазначених імітаційних ігор значно підвищується рівень формування умінь застосування зброї, навичок саморегуляції для подолання стрес-чинників професійної діяльності, досвіду розумової діяльності під час дій в умовах значного фізичного напруження тощо. Більш реально відбувається усвідомлення небезпеки та тренування раціонального прагнення до перемоги із обов'язковими розвитком установок на виживання в будь-яких ризиконебезпечних ситуаціях.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі, передбачається подальше вивчення ефективності використання імітаційних засобів у процесі професійної підготовки курсантів – майбутніх працівників Національної поліції, створення програм професійної підготовки працівників МВС на основі імітаційного моделювання.

Список бібліографічних посилань

1. Гурський В. Є. Підготовка особового складу воєнізованих спеціальних підрозділів з використанням пейнтболу, страйкболу та лазерних тирів. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2013. Вип. 14., ч. II. С. 76–83.
2. Гаврик С. Ю., Черников А. И. Совершенствование огневой подготовки полицейских // Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів I міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 трав. 2016 р.) / МВС України, Департамент патрульної поліції України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. С. 111–116.
3. Зарічанський О. А. Педагогічні умови професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів вищих закладів освіти I–II рівнів акредитації МВС України : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2002. 19 с.
4. Методичні рекомендації щодо використання страйкбольного та пейнтбольного обладнання в системі службової підготовки працівників органів внутрішніх справ : лист Департаменту кадрового забезпечення МВС України від 28 берез. 2013 р. № 5093/Лк.
5. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України : наказ МВС України від 26.01.2016 № 50 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0260-16> (дата звернення: 10.04.2019).

Надійшла до редколегії 15.04.2019

УДК 355.233.22:355.12

А. В. ЗАБОРА,

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0002-7969-5057>;

В. В. КОЛЕСНИКОВ,

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0002-9603-3004>;

С. М. САГАЙДАК,

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки факультету № 2
Харківського національного університету внутрішніх справ;
 <https://orcid.org/0000-0002-4748-9179>

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНOSTІ ВИКЛАДАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОРГАНІВ МВС УКРАЇНИ

Представлено педагогічну модель удосконалення індивідуальної методичної підготовленості офіцерів-викладачів зі спеціально-фізичної підготовки, яка скерована на підвищення теоретичних знань та практичних умінь під час самостійних занять та в процесі професійної підготовки.

Ключові слова: викладачі СФП, спеціальна фізична підготовка, методична підготовка, форми фізичної підготовки, практичні уміння.